

Vid Östra tullen i norra Tannefors

Kv Konsuln och Krigaren samt Östra Strandpromenaden
Linköpings stad och kommun
Östergötlands län

Ann-Charlott Feldt

Vid Östra tullen i norra Tannefors

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Syfte	4
Metod och dokumentation	5
Fornlämningsmiljö	5
Tidigare arkeologiska undersökningar	6
Historiska kartor och arkivalier	7
Slutsatser och åtgärdsförslag	13
Referenser	13
Tekniska uppgifter	15

Omslagsbild: Linköpings östra stadsport. Akvatint av J F Martin 1790-talet. Bilden visar Linköping mot väster. I förgrunden finns stora landsvägen från Norrköping som leder genom en tullport med Gustaf III:s namnchiffer in i staden upp emot länsresidenset i fonden. Till höger i bilden syns S:t Lars-kyrkans torn och domkyrkan (efter Bengtsson 1998).

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

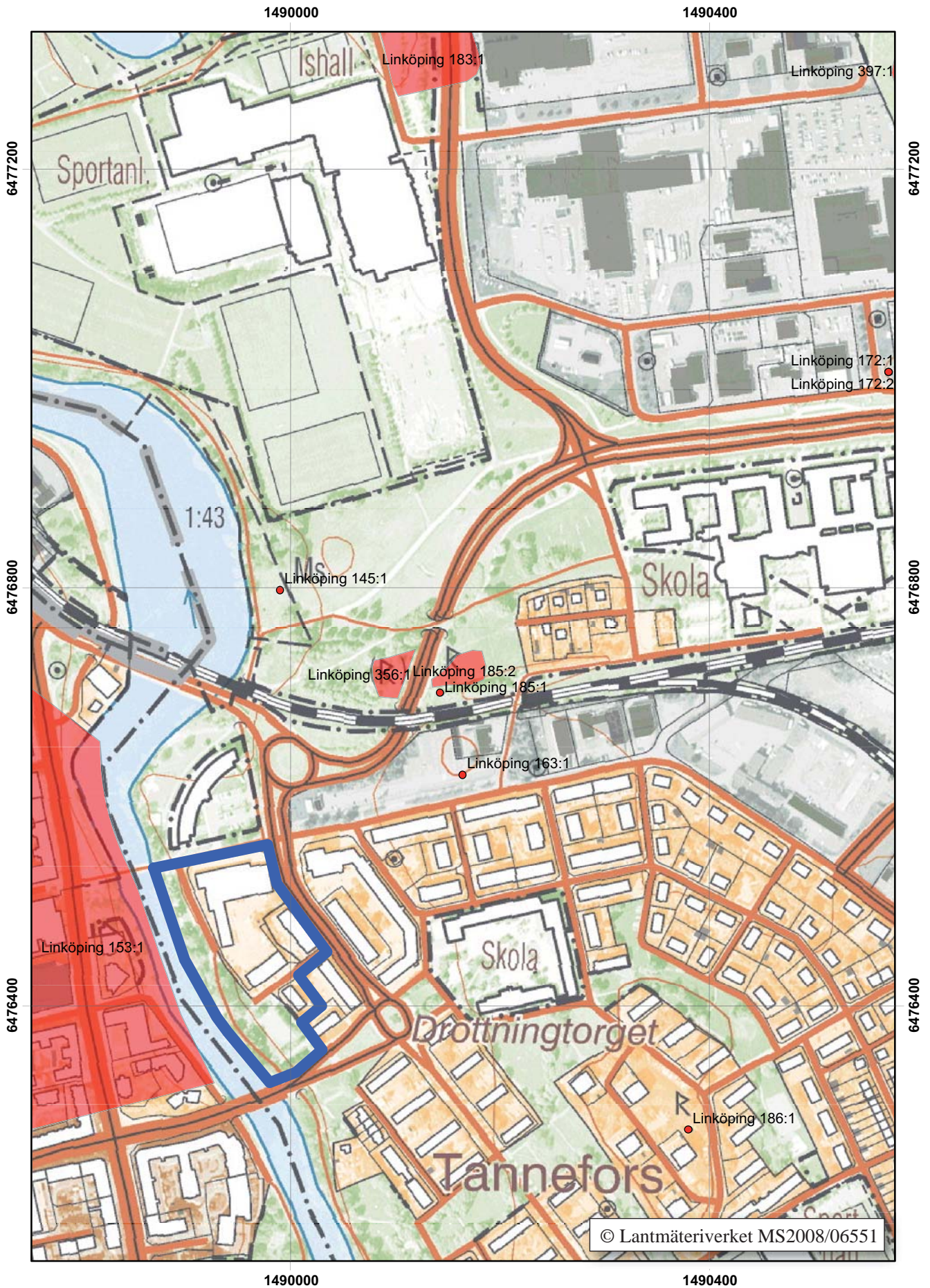
Inför arbetet med ny detaljplan för kvarteren Konsuln och Krigaren samt Östra Strandpromenaden i stadsdelen Tannefors, Linköpings stad, har en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 genomförts. Det historiska kartmaterialet visar att området till största delen utgjorts av åkermark som ingått i Södra Kungsladugårdsgärdet. Undantaget utgörs av strandremsan som var betes- och slåttermark, samt området närmast Stångebro där en tullstuga varit placerad sedan 1600-talet.

Platsen för tullstugan var inte möjlig att utreda närmare med sökschakt under utredningens andra etapp på grund av den mängd elkablar (bland annat en högspänningskabel) som korsade området. Det går därmed inte att utesluta att fast fornlämning i form av äldre brofästen, väglämningar och grunder till tullstugan finns bevarade inom detta område. I den resterande delen av utredningsområdet öppnades sex sökschakt på ytor som bedömdes ostörda nog att kunna innehålla bevarade äldre lämningar. Inget av sökschakten visade spår av fast fornlämning.

Platsen för tullstugan bör bli föremål för en arkeologisk förundersökning i händelse av exploatering. Inom den resterande ytan bedöms att inga ytterligare arkeologiska insatser är nödvändiga.

Ann-Charlott Feldt
1:e antikvarie

Figur 2. Utsnitt ur digitala fastighetskartan (blad 08F5h och 08F5i) med det aktuella förundersökningsområdet markerat. Skala 1:5 000. Utredningsområdet är markerat med blå linje.

Inledning

Östergötlands länsmuseum utförde under våren 2009 en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 (särskild utredning) inom kvarteren Konsuln och Krigaren samt Östra Strandpromenaden i den norra delen av stadsdelen Tannefors i Linköpings stad och kommun. Utredningen föranleddes av att Linköpings kommun planerar att upprätta ny detaljplan över det aktuella området inför planerad flyttning av brandstationen och nybyggnation inom området. Det aktuella undersökningsområdet ligger strax utanför Linköpings medeltida stadsområde, RAÄ 153.

Utredningen utfördes efter beslut från Länsstyrelsen Östergötland. Uppdragsgivare och fastighetsägare för kv Konsuln 3 är Linköpings Kommunala Fastigheter AB som också står för de arkeologiska kostnaderna. Fastighetsägare för gatumark och grönområdena är Linköpings kommun och för kv Konsuln 2 och kv Krigaren 1 är JM.

Ansvarig för utredningens andra etapp och sammanställningen av rapporten var undertecknad. Bakgrundsarbetet med arkivstudier har delvis utförts av antikvarie Titti Fendin. Den sammanlagda storleken på utredningsområdet är drygt 21 000 m².

Områdesbeskrivning

Det aktuella området är beläget direkt öster om Stångån i den norra delen av stadsdelen Tannefors. I norr ansluter området till Storgatans förlängning öster om Stångebro. Utredningsområde begränsas i öster av Nya Tanneforsvägen och söder av Drottninggatan. Området utgörs av bostadskvarter, gatumark, parkeringar, grönområden och en brandstation. I väster sluttar terrängen kraftigt ner mot Stångån.

Inom kv Konsuln 3 finns den f d brandstationen. I dag används byggnaderna av Räddningstjänsten. Från Storgatans förlängning och söderut utgår Brandmannagatan, en asfalterad återvändsgata med infart till en miljöstation inom brandstationsområdet. Kvarteren Konsuln 2 och Krigaren 1 omfattar flerfamiljsfastigheter. Klövergatan, mellan de båda kvarteren, leder från Nya Tanneforsvägen fram till en grönyta ovanför branten ner mot Östra Strandpromenaden.

Längs med den terrasserade Östra Strandpromenaden finns flera gång- och cykelvägar. Den branta gräsbevuxna åslänten kantas från norr till söder av höga träd. I exploateringsområdets sydvästra del finns en 40 x 25 m stor inhägnad bollplan.

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var primärt att fastställa om fast fornlämning kommer att beröras av en eventuell exploatering. Om så visade sig vara

Figur 3. Den västra delen av utredningsområdet sett från söder. Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Figur 4. Den västra delen av utredningsområdet, med den inhägnade bollplanen, sett från norr. Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Figur 5. Brandstationsområdet i kv Krigaren 3 sett från söder. Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Figur 6. Bebyggelsen i kv Krigaren 1 och Klövergatan sedda från väster. Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

fallet skulle en bedömning göras av fornlämningens omfattning, karaktär och ålder samt potential för eventuell vidare undersökning.

Utredningens resultat ska ligga till grund för Länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet samt utgöra ett underlag för uppdragsgivarens planeringsarbete. Utredningen ger dessutom förslag på vidare antikvariska åtgärder på de platser där fornlämning eller möjlig fornlämning är belägen inför en eventuell exploatering.

Nedan presenteras några centrala frågeställningar som var kopplade till det aktuella utredningsområdet och som ställdes upp inför utredningsarbetet.

- Finns det bevarade spår av historisk/förhistorisk aktivitet inom det aktuella detaljplaneområdet utöver det som är känt sedan tidigare?
- Finns bevarade lämningar efter tullstugan, replageriverksamhet och lertäkt i utredningsområdets norra del?
- Hur kan eventuella nya lämningar relateras till den övriga kända fornlämningsbilden, dels i anslutning till det medeltida stadsområdet RAÄ 153 (Linköpings stad), men också till Kungsladugården och till de rika förhistoriska lämningar som finns norr om exploateringsområdet.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska utredningen omfattar två etapper. Första etappen genomfördes som kart- och arkivstudier. Utredningens andra etapp utgjordes av en sökschaktsgrävning.

Sökschakt togs upp med maskin inom utvalda delar av utredningsområdet i syfte att konstatera eventuell förekomst av under mark dold fornlämning. Endast en mindre del av utredningsområdet var möjligt att utreda med sökschakt. Stora delar upptas idag av bebyggelse och dessa ytor bedöms redan vara störda. Dessutom var utredningsområdet genomkorsat av ledningar för el, tele, VA och fjärrvärme. Vissa av dessa ledningsdragningar, som t ex en 130 kV-ledning, innebär att schaktning i dess närområde var olämpligt. I utredningsskedet valdes även att inte schakta i asfalterad/plattbelagd gatu- eller tomtmark.

De sex sökschakten grävdes med maskin ner i undergrunden. De var 1,2 m breda och 4-5 m långa. Djupet varierade mellan 0,6 och 1,0 m. Schakten mättes in och markerades på en översiktsplan. De föremål som påträffades bedömdes inte ha arkeologisk relevans och togs därför inte tillvara. Inga dateringar med ¹⁴C-analys har genomförts.

Resultatet av utredningen har meddelats muntligen till uppdragsgivaren, Linköpings Kommunal Fastigheter AB, direkt efter avslutad sökschaktsgrävning samt i en därefter upprättad Redovisning av utförd arkeologisk undersökning. Utredningsresultaten har inrapporterats till FMIS vilket resulterat i att området för Östra tullen erhållit fornlämningsnummer RAÄ 501, Linköpings stad.

Dokumentationen omfattade en schaktöversikt, en profilritning från schakt 2 samt digitala foton. Allt dokumentationsmaterial förvaras och hålls tillgängligt för fortsatt arbete, forskning och andra intressenter i Östergötlands läns museums arkiv.

Fornlämningssmiljö

Utredningsområdet ligger strax öster om det medeltida stadsområdet, RAÄ 153 (Linköpings stad). Inga kända fornlämningar finns registrerade inom området. Norr och öster om det aktuella utredningsområdet finns flera registrerade förhistoriska lämningar.

Väster om plankorsningen mellan Norrköpingsvägen och Stambanan finns boplatlämningar i form av fyndförande kulturlager och stolphål inom ett ca 40 x 30 m stort område (RAÄ 356, Linköpings stad). Boplaten ligger ca 180 m nord-nordöst om utredningsområdet. Efterreformatoriska stadslager med tegel, rödgods, porslin med mera överlagrade boplatlämningarna (Molin 2003).

Omedelbart öster om boplatlämningarna, ca 220 m nordöst om utredningsområdet, på en flack berghäll finns en mindre skålgropslokal (RAÄ 185, Linköpings stad). Direkt norr om skålgropslokalen har man funnit rester av odlingslager från en förhistorisk åkeryta (RAÄ 185:2). Varken odlingslagret

eller boplatsslämningarna RAÄ 356 har daterats men bedömdes härröra från äldre järnålder (Molin 2003; Karlsson & Lundberg 2006). Ytterligare en skålgropslokal (RAÄ 186, Linköpings stad) finns ca 370 m väst-sydväst om utredningsområdet.

Omkring 200 m öst-nordöst om utredningsområdet finns uppgift om en 15 m i diameter stor gravhög från bronsålder-järnålder på krönet av en moränhöjd (RAÄ 163, Linköpings stad). Högen undersöktes och togs bort 1945. Cirka 100 m norr om denna plats skall enligt uppgift ytterligare gravhögar ha funnits. Vid en arkeologisk för- och slutundersökning år 2000 invid platsen för högen RAÄ 163 framkom dock endast kulturlager daterade till 1700-1900-tal (Björkha-ger & Magnusson 2007).

Längre åt norr och nordöst, 750-1000 m från utredningsområdet, har påträffats ett stort antal förhistoriska lämningar med datering från mellaneneolitikum till och med yngre järnålder. Det rör sig om boplatsslämningar, hus, rester efter järnhantering, brandgravar, en rösegrav och en stor skeppssättning daterad till 800-talet e Kr. I den vendeltida rösegraven påträffades för övrigt keramik av Terra Sigillatotyp från 100-talet e Kr. Skeppssättningen och graven och flera av de övriga lämningarna visar att området öster om Stångån sannolikt haft en central funktion i det dåtida samhället (Helander & Zetterlund 1995; Hedvall 1996; Karlsson & Lundberg 2006, Karlsson & Räf 2006).

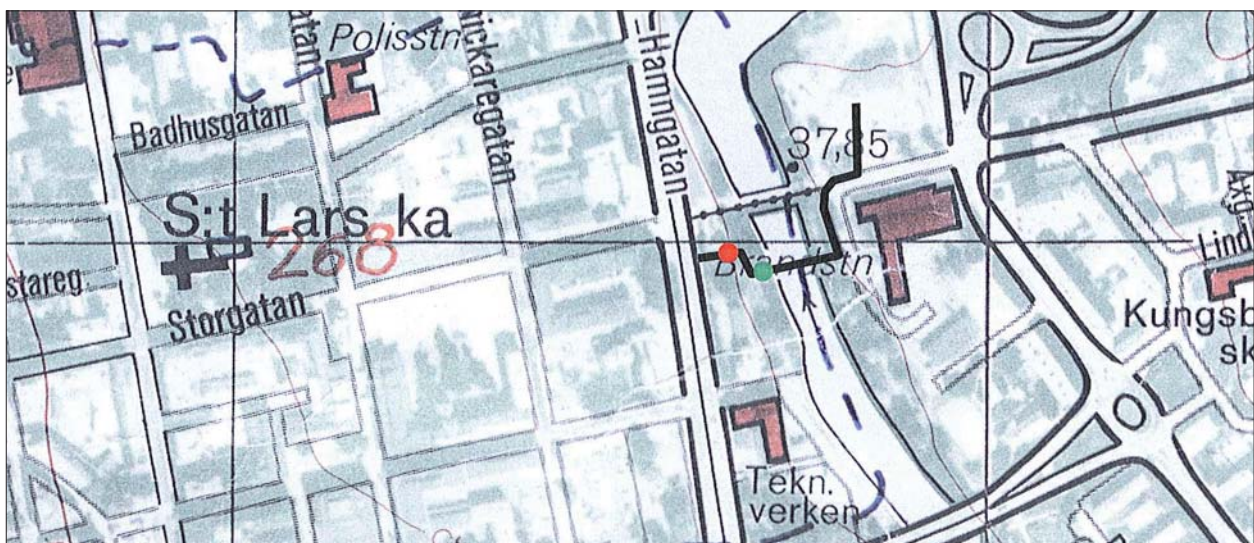
Tidigare arkeologiska undersökningar

Den enda undersökning som utförts inom det nu aktuella utredningsområdet är en arkeologisk förundersökning som genomfördes 2001 av Östergötlands länsmuseum (Ohlsén 2004). Denna omfattade Brand-

mannagatan samt delar av kvarteret Palmen norr om det nu aktuella utredningsområdet. Arbetet utfördes i samband med schaktning för fjärrkyla till den nyuppförda hotellbyggnaden inom ovan nämnda kvarter. Några lagskyddade lämningar påträffades dock inte och det planerade arbetet kunde fortsätta utan vidare arkeologiska åtgärder.

Inom kvarteret Palmen, norr om utredningsområdet, utförde Riksantikvarieämbetet UV Öst en besiktning år 2000, med anledning av den planerade hotellbyggnationen där. Vid besiktningen fastslogs att det inte fanns något behov av vidare arkeologiska åtgärder. De eventuella förhistoriska/medeltida lämningar som kan ha funnits där hade sannolikt förstörts, menade man. Det skulle ha skett genom de omfattande markingrepp som ska ha utförts i samband med den tidigare bryggeriverksamheten på platsen (Ohlsén 2004).

I samband med schaktning för en ny huvudledning för fjärrvärme utförde Östergötlands länsmuseum år 2001 en arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll vid Tullbron (Fendin 2009). Schakt togs upp längs med cykel- och gångbanan från korsningen Gamla Tanneforsvägen – Nya Tanneforsvägen under Tullbron och därifrån vidare ut mot Stångebrotfältet. I höjd med vägkorsningen och ner till Tullbron påträffades flerskiktade bark- och träflislager samt läderspill. Det undre barklagret innehöll även glasbitar från buteljer samt tegel. De fyndförande lagren påträffades ner till ca 0,60 m djup. De olika bark- och träflislagren tolkas som rester av den industriverksamhet som under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet var lokaliserad kring Stångån (Willner 1998:207). Det rör sig bland annat om sentida garveriverksamhet samt sprit- och spritbutelj-tillverkning.

Figur 7. Schaktplan från den förundersökning som utfördes i området 2001 (Ohlsén 2004).

Historiska kartor och arkivalier

Som fornlämningsbilden visat har området öster om Stångån varit en central plats under järnåldern. Under medeltid har kungsgården Stång varit belägen öster om ån. Det exakta läget för kungsgården är inte med säkerhet fastställt men den troligaste placeringen är i ett område i närheten av Gamla Stångebro ca 1 km norr om det nu aktuella utredningsområdet. Senare kom området öster om Stångån att benämnas Kungsladugården. Utredningsområdet är beläget på det som fram till mitten av 1800-talet utgjorde norra delen av Södra Kungsladugårdsgärdet, den stadsnära uppodlade landsbygden öster om Stångån.

I tidigare litteratur har framförts att den äldsta dateringen av kungsgården Stång är från 1351 (Borna Ahlkvist & Tollin 1994:51ff, 43) vilket är felaktigt. Vid en genomgång av medeltidsbrev i Svenskt Diplomatarium har äldre brev påträffats. Det första omnämmandet av den kungliga förvaltningsgården som hittats är daterat i Linköping den 14 oktober 1328 (SD 3566). Texten berättar att drotsen Knut Jonsson fått klagomål från bönderna i Mörtlösa, Råberga och Kallerstad, där de anför att förvaltarna på kungsgården Stång bl a utkräver s k valdfår. Drotsen förbjuder förvaltarna att i fortsättningen ofreda de aktuella bönderna. I några senare brev, från 1339 (SD 4496) och 1340 (SD 4609) nämns en person som ”fogden i Linköping Nils i Stång”.

Det förstnämnda diplomaten från 1328 antyder indirekt att kungsgården Stångs ägor gränsar till de tre byarna Mörtlösa, Råberga och Kallerstad vilket är samma byar som senare Kungsladugårdens mark gränsar mot enligt de historiska kartorna (t ex LMS D90-23:1). Kungsgården fortsatte som kunglig förvaltningsgård fram till 1381 varefter ett jordbyte genomfördes mellan Albrekt av Mecklenburg och biskop Nils Hermansson och gården kom att utgöra biskops- eller domkyrkogods. Senare tycks den medeltida storgården ha skiftats ut och i kamerala handlingar från 1540-talet redovisas Stång som en by med fyra landbor och ytterligare ett landbohemman benämmt Lilla Stång (Karlsson & Lundberg 2006 s 10 och där anförda källor).

År 1677 styckades ägorna till Stångs ladugård upp i mindre enheter vilka såldes till enskilda personer. Härefter existerade gården enbart som kameral enhet utan fast bosättning, men med många brukare. På ägorna fanns för övrigt torpbebyggelse, backstugor samt lador för förvaring av stadsjordarnas höfoder. (Borna Ahlkvist & Tollin 1994:51ff, 43).

Den äldsta kartan över området är en arealavmätningsskarta över ”Linköpings ladugård Stång” från 1697 (LMM 05-LIN-12). På denna utgörs det aktuella området av en åker tillhörande ”Högvälborne Herr Baron och Landshöfding”. Stångebro är inte inritad

men väl en byggnad vid brofästet på landsvägens södra sida. Åkermarken genomkorsas av diken och skiljs i en östra och en västra del av en väg om delvis löper i östra kanten av det nu aktuella utredningsområdet.

Under historisk tid har det funnits ett flera broar över Stångån. Den äldsta kända och viktiga medeltida vägen gick över Gamla Stångebro vid Nykvarn. Nya Stångebro i Storgatans förlängning uppfördes i slutet av 1640-talet som ett led i Linköpings första stadsplanereglering. Vid den nyanlagda bron placerades en av stadens tullar. En tullport ska redan år 1624 ha uppförts på platsen och före 1687 fanns en ”rymlig tullstuga” (Bengtsson 1998).

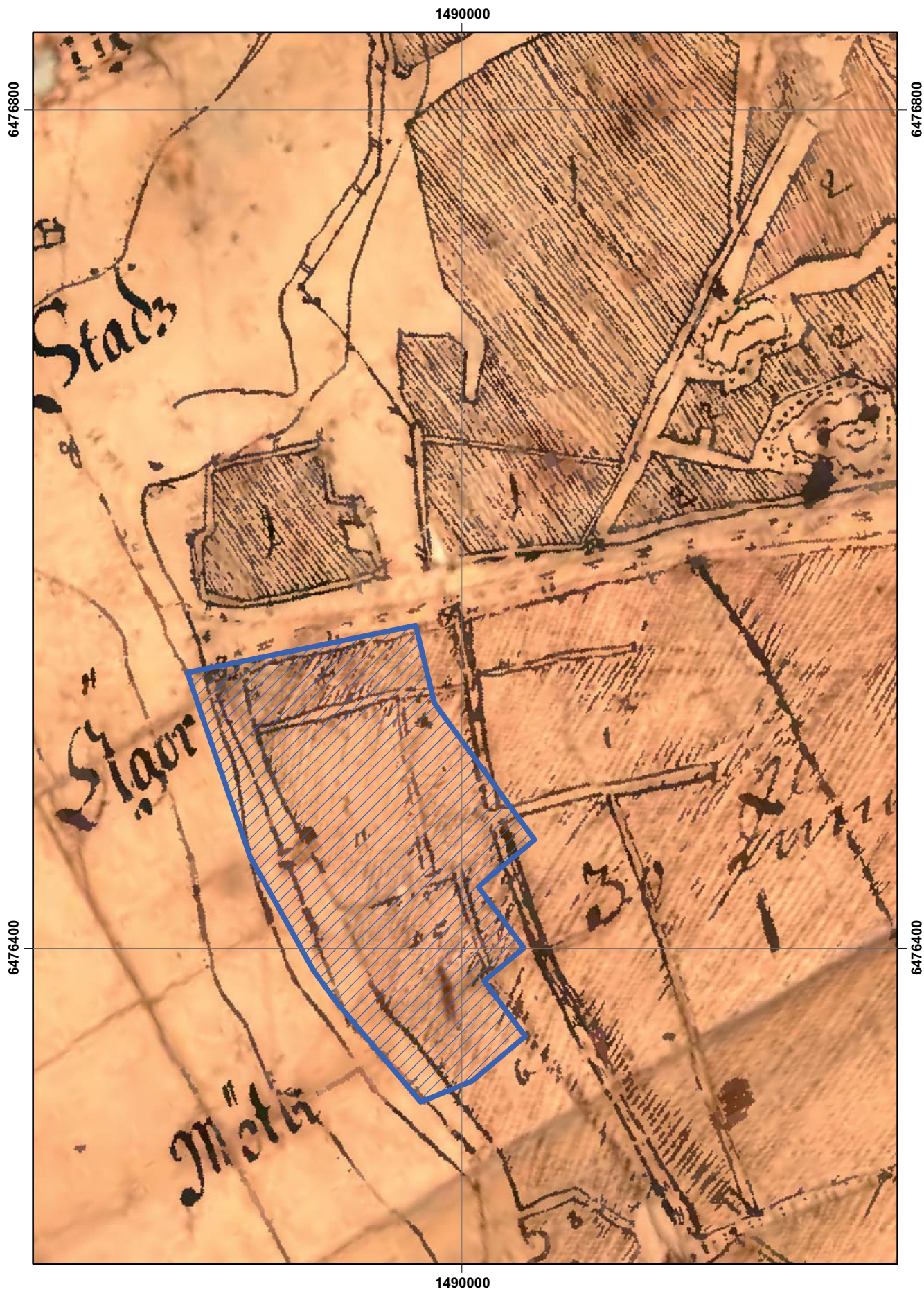
Platsen för Östra tullen motsvarar det nordvästra hörnet av det aktuella utredningsområdet. På lantmätare Wallbergs karta från 1757 är Östra Tullporten med tullstuga inritad (LMS D64-1:22). På lantmätare Lagergrens karta från 1800 (D64-1:29) anges platsen heta Stångebro Tull. År 1817 omnämns platsen som Östra Bevakningstullen, alternativt Sjötullen (Bengtsson 1998).

På 1700-talet ska lertäkt ha bedrivits invid Nya Stångebro, öster om Stångån. På 1761 års karta över Kungsladugården (LMS D90-23:1) finns bebyggelse och noteringen Lertag inom området för nuvarande kv Palmen, norr om det aktuella utredningsområdet. Utredningsområdet utgörs ännu vid denna tid endast av åkermark genomkorsad av diken, med undantag för strandkanten mot Stångån som benämns som *Linda* vilket i sammanhanget sannolikt ska tokas som slättermark och platsen för Östra tullen.

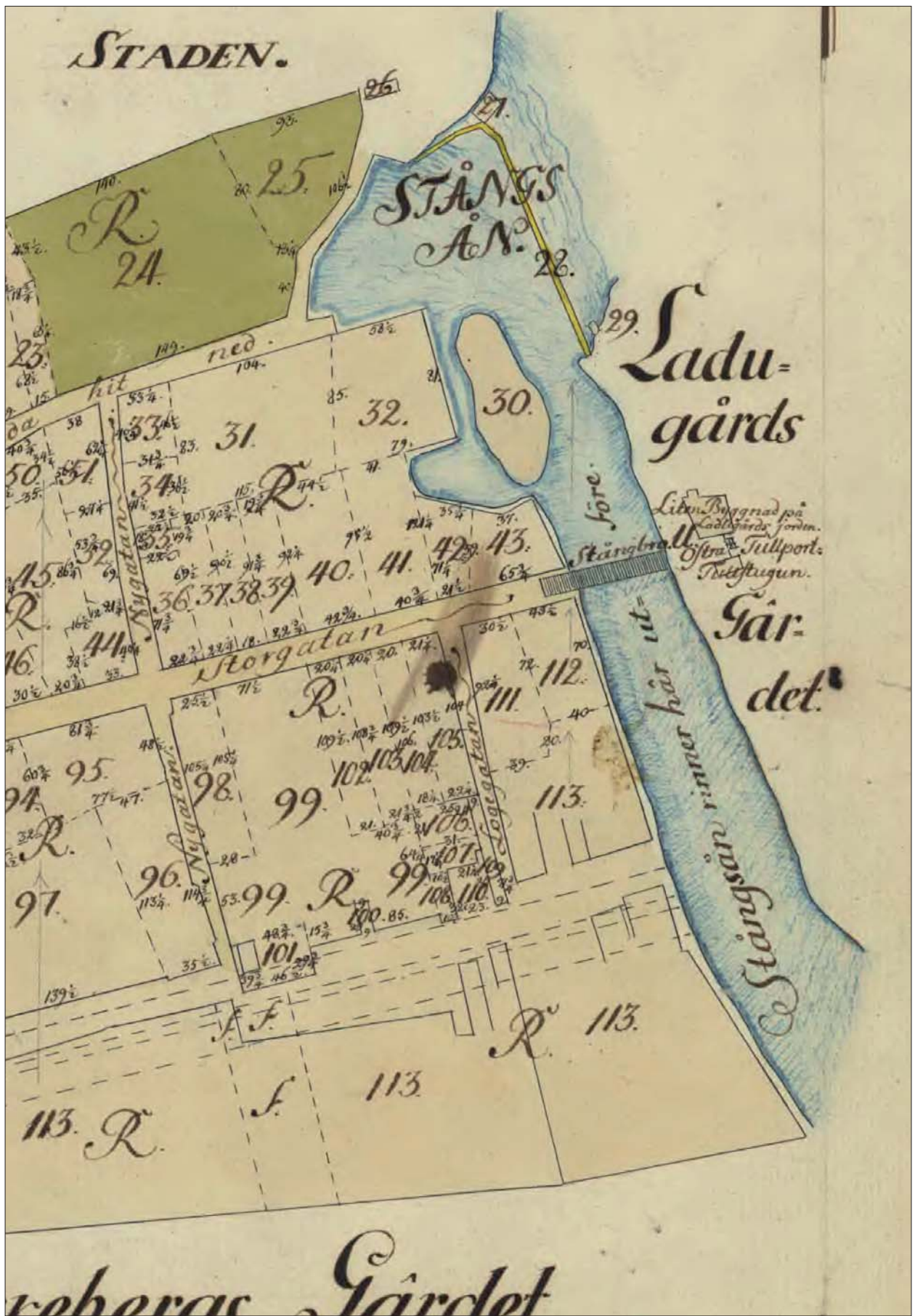
Inom kvarteret Palmen, norr om utredningsområdet, anlades år 1787 *Bränneriet Femudd*, ett bränneri för brännvinstillverkning. Inom detta område uppfördes på slutet av 1800-talet ett bryggeri för öltillverkning. Tomten kallades Stångebrolyckan (Ohlsén 2004).

I samband med anläggandet av först Kinda kanal på 1860-talet och sedan östra stambanan mellan Norrköping och Linköping på 1870-talet utsattes landsbygden öster om Stångån för omfattande exploatering. År 1879 invigdes en hamn vid nuvarande Drottningbron (Ohlsén 2004). Åkermarken inom området styckades upp och ny bebyggelse etablerades, varav en del industrier (Willner 1998; Karlsson & Lundberg 2006). Fram till 1911 tillhörde området S:t Lars socken och låg inom stadsdelen Tannefors vilken inkorporeras i Linköpings stad 1911 (muntligen Nilsson 2009-03-24).

På Häradskartan från 1866-77 anges att ett repslageri ska ha funnits inom norra delen av Södra Ladugårdsgärdet i anslutning till Stångebro och Storgatans förlängning. Platsen på kartan motsvarar nordvästra delen av utredningsområdet.

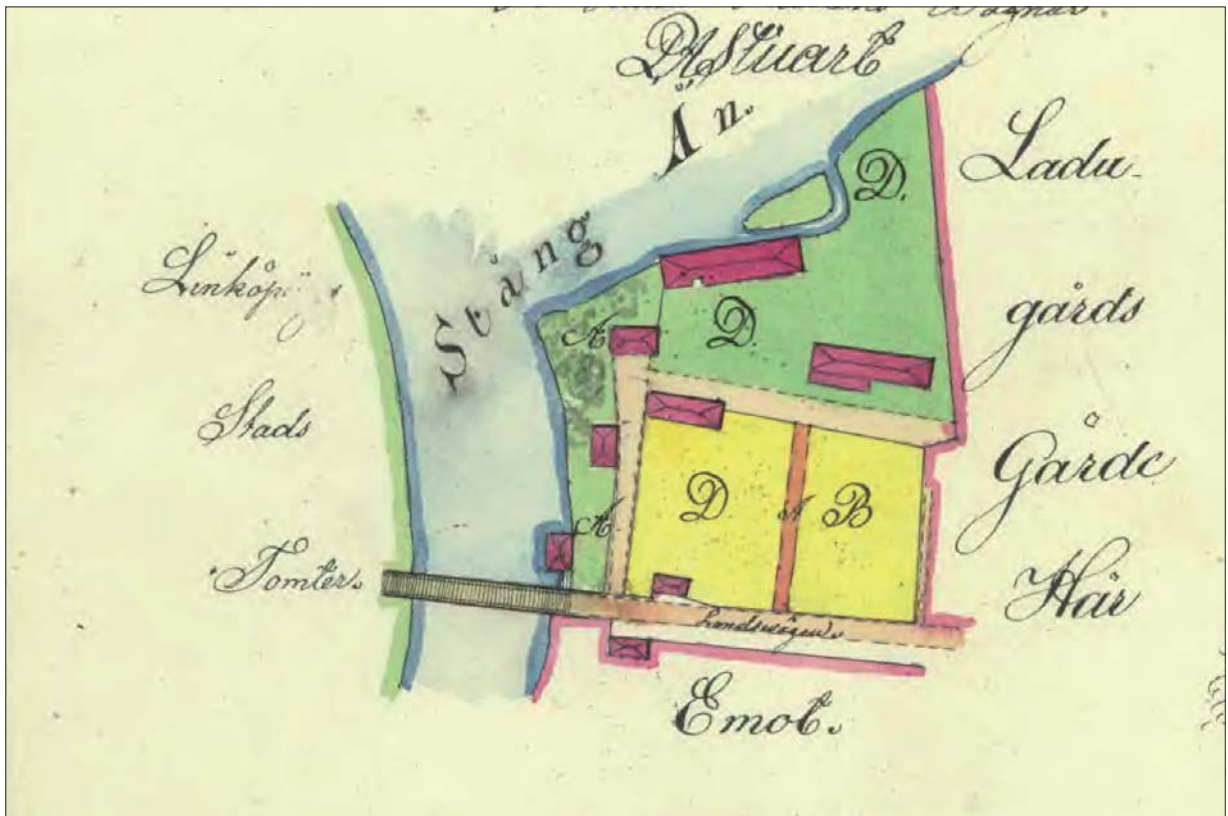
Figur 8. Rektifierat utsnitt ur arealavmätningsskarta över Linköpings ladugård Stång från 1697 (LMM 05-LIN-12).

Figur 9. Utsnitt ur stadskartan från 1757 visar Stångebro med Östra tullens tullstuga och tullport utritade (LMS D64-1:22).

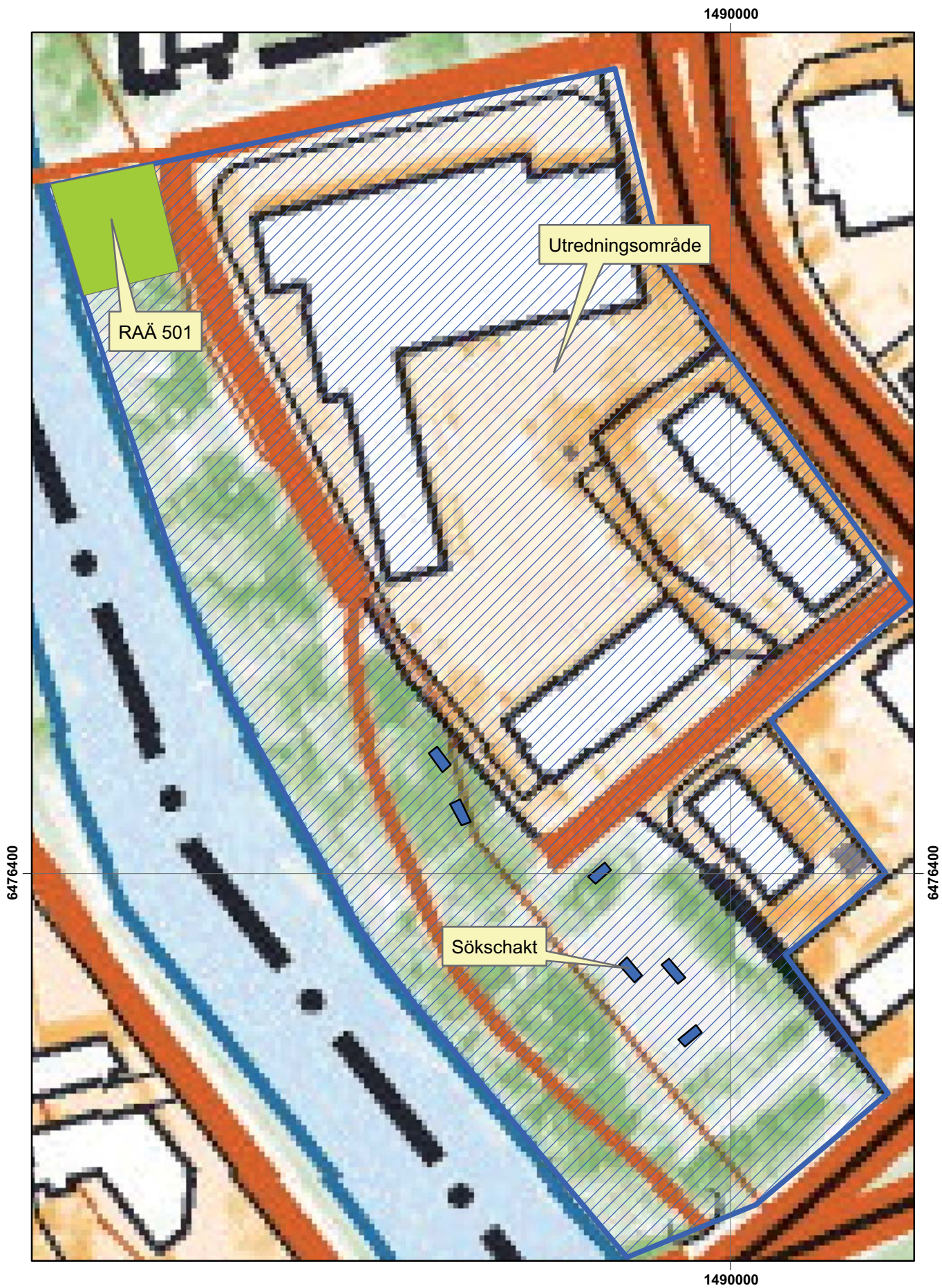
Figur 10. Rektifierat utsnitt ur ägomätning för Kungsladugården från 1761 med utredningsområdet markerat (LMS D90-23:1).

Figur 11. Stångebrolyckan (nuvarande kv Palmen) norr om utredningsområdet med dess bränneri (LMS D90-52:1).

Figur 12. Utsnitt ur häradskarta från 1866-77 som visar utredningsområdet.

Figur 13. Schaktplan som visar sökschakten och området för Östra tullen (RAÄ 501). Skala 1: 1 000.

Sökschaktsgrävning

Endast en mindre del av utredningsområdet var, av skäl som nämnts ovan, möjligt att utreda med sökschakt. Inom de tillgängliga delarna av området öppnades sex sökschakt med maskin. De var 1,2 m breda och 4-5 m långa. Djupet ner till undergrunden varierade mellan 0,6 och 1,0 m.

I schakt 2, som var placerat i grönytan nordväst om Klövergatans vändplan påträffades dels en äldre asfalterad yta ca 0,2 m under dagens gräsyta, dels ett tunt, kompakt kulturlager med buteljglas och murbruk. Kulturlagret låg ca 0,4 m under dagens gräsyta och därunder framkom 0,2 m tjocka odlingslager. Fyndmaterialet i kulturlagret pekar på en datering till senare delen av 1800-talet och/eller 1900-tal.

I schakt 4, som var placerat i den östra delen av bollplanen påträffades raseringslager med trä och tegel. I lagret framkom även sentida buteljglas. Raseringslagret låg direkt på undergrundens lera.

Inga lagskyddade kultur- eller fornlämningar påträffades. De föremål som påträffades bedömdes inte ha arkeologisk relevans och togs därför inte tillvara. Inga dateringar med ¹⁴C-analys har genomförts.

Slutsatser och åtgärdsförslag

Utredningsområdet har till största delen utgjorts av åkermark som ingått i Södra Kungsladugårdsgärdet. Undantaget är strandremsan som var slättermark, samt området närmast Stångebro där en tullstuga varit placerad sedan 1600-talet.

Platsen för tullstugan var inte möjlig att utreda närmare med sökschakt under utredningens andra etapp p g a den mängd kablar som korsade området. Det går därmed inte att utesluta att fast fornlämning i form av äldre brofästen, väglämningar och grunder till tullstugan finns bevarade inom detta område varför det bör bli föremål för en arkeologisk förundersökning i händelse av exploatering. Detta område, som är ca 400 m² stort, har erhållit fornlämningsnummer RAÄ 501 i Linköpings stad.

Inom den resterande delen av utredningsområdet bedömer undertecknad att det inte finns några äldre lämningar varför inga ytterligare arkeologiska insatser anses vara nödvändiga där.

Referenser

- Bengtsson, R. 1998. *Vid stadens hank och stör*. AR-GUS. Årsbok för Tullmuseum och Tullhistoriska föreningen 1998, Västerås.
- Björkhager, V. & Magnusson, M. 2007. *Parkeringsplatser vid kv Pelargonian*. Arkeologisk för- och slutundersökning, Invid RAÄ 163, Tannefors 1:1, Linköpings stad och kommun, Östergötlands län. Östergötlands länsmuseum Rapport 2007:91.
- Borna Ahlkvist, H. & Tollin, C. 1994. *Kring Stång: en kulturgeografisk utvärdering byggd på äldre lantmäterikartor och historiska kartöverlägg*. RAÄ, Byrån för arkeologiska undersökningar, Linköping.
- Fendin, T. 2009. *Fjärrvärme vid Tullbron*. Arkeologisk förundersökning/antikvarisk kontroll, Linköpings stad och kommun, Östergötlands län. Östergötlands länsmuseum Rapport 2009:18.
- Hedvall, R. 1996. *Stångebro*. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar. Rapport UV Linköping 1996:44.
- Helander, A. & Zetterlund, P. 1995. *Paragrafen*. Arkeologisk slutundersökning av gravfält och boplatz i kv Paragrafen och stg 1759. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar. Rapport UV Linköping 1995:46.
- Karlsson, E. & Räf, E. 2006. *Vägen till järnåldern*. Arkeologisk undersökning. RAÄ 397, Kallerstad 1:1 och 1:4 Linköpings stad och kommun, Östergötlands län. Östergötlands länsmuseum Rapport 2006:35.
- Karlsson, E. & Lundberg, A. 2006. *Stångebrofältet*. Arkeologisk utredning etapp 1. Linköpings stad och kommun, Östergötlands län. Östergötlands länsmuseum Rapport 2006:77.
- Molin, F. 2003. *Ladugårdsbacken*. Arkeologisk utredning mellan Södra stambanan och Stångåldalsbanan. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar. Rapport UV Öst 2003:4.

Nilsson H. 2009. Muntlig uppgift från fil dr Hans Nilsson, Linköpings Universitet rörande stadsdelen Tannefors inkorporerande i Linköpings stad. 2009-03-24.

Ohlsén, M. 2004. *Fjärrkyla i kv Palmen*. Arkeologisk förundersökning, Linköpings stad och kommun, Östergötlands län. Östergötlands länsmuseum Rapport 2004:11.

Willner, S. 1998. Vardagsliv vid Stångån. I H, Nilsson, (red). *Stångebro: händelser kring vattnet*. Östergötlands läns museums årsbok 1997/98, Linköping.

Kartor och arkiv

Fornminnesregistret för Linköpings stad (FMIS)

Diplomatarium suecanum. 2001. (DS) De svenska medeltidsbrevens i svenskt Diplomatariums huvudkartotek. CD version 2 Riksarkivet.

Akter från Lantmäteristyrelsens (LMS) och Lantmäterimyndighetens (LMM) arkiv:

LMS D64-1:22. Geometrisk avmätning, Linköping 1757. Karl Jakob Wallberg

LMS D64-1:29 Tomtmätning, Linköping 1800. Jonas Kristofer Lagergren

LMS D90-23:1. Ägomätning. Kungsladugården. S:t Lars sn. 1761. Bengt Fineld, Johan Gustaf Leffler

LMS D90-52:1. Jordutbrytning. Stångebrolyckan. S:t Lars sn 1825. Samuel Schött

LMM 05-LIN-12. Arealavmätning, Linköpings Ladugård Stång, 1697, Anders Nilsson

Tekniska uppgifter

Område	kv Konsuln, kv Krigaren och Östra Strandpromenaden
Socken/stad	S:t Lars/Linköpings stad
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	invid RAÄ 153
Ekonomiskt kartans blad	08F5h Linköping, 08F5i Tannefors
Koordinater	X6476535-6476450 Y1489980-1489975
Koordinatsystem	RT 90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk utredning etapp 1 och 2
Länsstyrelsens beslut	2009-04-07
Länsstyrelsens dnr	431-34616-08
Länsstyrelsens handläggare	Carin Claréus
Länsmuseets dnr	118/09
Länsmuseets projektnr	530928
Uppdragsgivare	Linköpings Kommunala Fastigheter AB
Kostnadsansvarig	Linköpings Kommunala Fastigheter AB
Projektledare	Ann-Charlott Feldt
Personal	Titti Fendin
Fältarbetstid	2009-05-12
Utrett område	ca 21 700 m ²
Sökschakt	ca 27 löpmeter
Fynd	-
Foto filmnr	Enbart digitala bilder
Analyser	-
Grafik	Ann-Charlott Feldt
Renritning	-
Grafisk form	Johan Levin
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2009:46 © Östergötlands länsmuseum

Inför arbetet med ny detaljplan för kvarteren Konsuln och Krigaren samt Östra Strandpromenaden, Linköpings stad, har en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 genomförts. De historiska kartorna visar att området till största delen utgjorts av åkermark som ingått i Södra Kungsladugårdsgärdet. Närmast Stångebro har Östra tullen med bom och tullstuga varit placerad sedan 1600-talet. Platsen för tullstugan var inte möjlig att utreda närmare med sökschakt p g a den mängd elkablar som korsade området. Sökschakten i den resterande delen av utredningsområdet visade inte några spår av fast fornlämning. Platsen för tullstugan bör bli föremål för en arkeologisk förundersökning i händelse av exploatering. Inom den resterande ytan anses inga ytterligare arkeologiska insatser vara nödvändiga.